

بررسی تاثیر حسابرسي مستمر بر کيفيت اطلاعات مالي منتشره تحت وب از دیدگاه حسابرسان

معصومه زارع

کارشناسی ارشد حسابداری، معاون مالی و اقتصادی شهرداری منطقه دو قزوین، قزوین، ایران. (نویسنده مسئول).
a.zare73@gmail.com

الیاس قرائی

دانشجوی کارشناسی ارشد حسابداری، کارشناس حسابرسي شهرداری قزوین، قزوین، ایران.
Elyas.gharaei@gmail.com

چکیده

در این پژوهش به بررسی تاثیر حسابرسي مستمر بر کیفیت اطلاعات مالی منتشره تحت وب از دیدگاه حسابرسان پرداخته شده است. روش تحقیق این پژوهش توصیفی از نوع توصیفی می باشد. قلمرو زمانی این پژوهش سال ۱۴۰۱ می باشد. جامعه آماری این پژوهش شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می باشد. بنابراین تعداد نمونه تحقیق ۲۶۱ شرکت بوده است. تجزیه و تحلیل داده ها از طریق نرم افزار SPSS 23 صورت می پذیرد. نتایج فرضیات پژوهش نشان داد که تمامی فرضیات مورد تایید قرار گرفتند.

واژگان کلیدی: حسابرسي مستمر، کیفیت اطلاعات مالی، تحت وب، حسابرسان.

مقدمه

ظهور گزارشگری مالی تحت وب باعث شد شرکتهای در استراتژیهای افشا و انتشار اطلاعات خود تجدیدنظر کنند، زیرا تحت وب نسبت به ابزارهای سنتی در نحوه ارائه و تنوع محتوای اطلاعات، انعطاف پذیری بیشتری دارد. به عنوان نمونه تحت وب سایت بسیاری از شرکتهای برای استفاده کنندگان امکان تعادل را فراهم می کند، یا به آنها اجازه دسترسی به ویدئوهای شرکت (گزارشهای مدیران شرکت برای تحلیل گران مالی) را می دهند. همچنین تحت وب امکان ارائه اطلاعاتی بیش از اطلاعات قابل ارائه در روش سنتی را برای شرکتهای فراهم می آورد. چنین بستری موجب می گردد که رابطه مباشرت مدیران شرکت با سهامداران، مستقیم تر، پویاتر و به صورت تعادلی درآید (آلستایر و همکاران، ۲۰۲۰). مفهوم حسابرسي مستمر، انجام حسابرسي به گونه ای پیوسته است که همه طول دوره مالی را دربرمی گیرد. این در مقابل مفهومی است که در آن، حسابرسي به صورت ادواری و گاه حتی به صورت کاملاً مقطعی انجام می شود. اینترنت توانایی تحول گزارشگری مایل را دارد و شرکتهای می توانند همزمان با گزارشهای سنتی سالانه خود، اطلاعات مالی و غیرمالی اختیاری دیگری را در شکلهای مختلف گزارش کنند. اطلاعات ارائه شده در اینترنت می تواند موجب برخی نگرانیها شود به عبارت دیگر برخی نسبت به صحت و جامعیت اطلاعات ارائه شده در اینترنت اطمینان ندارند و این نگرانی می تواند به جا باشد (چوی و همکاران، ۲۰۱۹). گزارشگری بلادرنگ موجب ایجاد تقاضای به روز شدن مستمر اطلاعات و اطلاعات تفصیلی و تفکیک شده توسط استفاده کنندگان اطلاعات می گردد. از این رو روشهای سنتی حسابرسي قابلیت رفع نیازهای محیط جدید را نخواهد داشت، که بدین منظور روشها و مفاهیم جدیدی از جمله حسابرسي مستمر مطرح گردیده است. حسابرسي مستمر روشی مستمر جهت اطمینان دهی به موقع نسبت به عملکرد کنترلهای داخلی و اطلاعات به موقع

نسبت به اطلاعات مورد درخواست استفاده کنندگان جهت تصمیم‌گیری می‌شود. بنابراین ضرورت اجرای حسابرسی مستمر به صورت فزاینده احساس می‌شود. حسابرسی مستمر رویکردی است که امکان تهیه گزارش‌های حسابرسی را به طور همزمان یا پس از یک دوره مالی کوتاه مدت (بعد از وقوع رویداد) برای حساب‌برسان مستقل آورده است (ناظمی اردکانی، ۱۳۹۹). حسابرسی مستمر نوعی از حسابرسی است که نتایج حسابرسی را همزمان یا کمی بعد از تحقق رویدادهای مربوطه فراهم می‌کند. در این نوع حسابرسی بر استفاده از کنترل‌های بازدارنده و کنترل‌هایی برای کشف بلادرنگ خطاها و اشتباهات تاکید می‌شود که این کنترل‌ها می‌تواند همزمان با تحقق رویدادها نیز انجام گیرد (زنگین و اوزکان، ۲۰۲۱). پذیرش گسترده زیان گزارشگری مالی توسعه‌پذیر در جهان به عنوان زبان گزارشگری، حساب‌برسان را نیز با چالش‌های جدیدی مواجه نموده است، که به منظور اطمینان دهی در خصوص صحت اطلاعات مورد مبادله از طریق زبان توسعه‌پذیر گزارشگری مالی، زبان دیگری به نام زبان توسعه‌پذیر گزارشگری اطمینان بخشی ایجاد شد. به کمک این زبان جدید، تایید کنندگان اطلاعات مالی می‌توانند صحت اطلاعات منتشر شده در اینترنت را تایید کرده و به کاربران و شرکت‌ها اطمینان دهند که می‌توانند به چنین اطلاعاتی اتکا نمایند (اعتمادی و ناظمی اردکانی، ۱۳۹۸). با وجود گسترش روزافزون، فناوری اطلاعات و امکان پردازش حجم عظیمی از داده‌ها در مدت زمان بسیار اندک، هنوز حساب‌برسان اقدام به رسیدگی نمونه‌ای معاملات می‌کنند و گزارش اعتبار دهی خود را در مقاطع خاص زمانی و آن هم با تأخیر ارائه می‌کنند، که اغلب اثر بخشی نتایج حسابرسی، بعد از تقلب و یا اشتباهاتی که رخ می‌دهد ایجاد می‌شود. در این شرایط، مخاطبان حرفه، به سراغ اطلاعات به هنگام تر سایر منابع خواهند رفت و این موضوع به شدت می‌تواند جایگاه حقه حسابداری و حسابرسی را تعدید کند. همین تهدید می‌تواند با دور اندیشی و برخورد هوشیارانه حسابداران، به فرصتی مطلوب جهت رشد و اعتلای هر چه بیشتر حرفه تبدیل شود. بنابراین رویکرد جدیدی در حسابرسی مطرح می‌شود که می‌تواند با اعتبار دهی مستمر نسبت به اطلاعات مالی شرکت در پیشگیری از اشتباهات عمدی و یا غیر عمدی یاری رسان باشد (کرمی و همکاران، ۱۳۹۰). در تحقیق حاضر به دنبال پاسخ این سوال هستیم که آیا حسابرسی مستمر بر کیفیت اطلاعات مالی منتشره تحت وب از دیدگاه حساب‌برسان تاثیر گذار است یا خیر؟

مبانی نظری و توسعه فرضیه‌های پژوهش گزارشگری مالی تحت وب

روند پرشتاب دگرگونی‌های صورت گرفته در حوزه فن آوری اطلاعات و ارتباطات (ICT) و به ویژه اینترنت، کلیه ابعاد جوامع بشری را تحت تأثیر قرار داده به گونه‌ای که برای مثال در حوزه‌ی حسابداری؛ منجر به معرفی یک روش نوین و انقلابی برای گزارشگری مالی شده است. این روش نوین گزارشگری مالی در عصر جدید را گزارشگری تحت وب گویند. منظور از گزارشگری تحت وب، استفاده از امکان مبادله اطلاعات مالی با طرف‌های ذینفع از طریق اینترنت است (رستمی، ۱۳۹۴).

محدودیت‌های گزارشگری مالی سنتی

اطلاعات تجاری توسط معاملات تجاری ایجاد می‌شوند و در بسیاری از نقاط سازمان که اغلب با یکدیگر مرتبط نیستند استفاده می‌شوند. در واقع مدیریت و واحد گزارشگری تجاری از یک شیوه باز و مورد توافق پیروی نمی‌کنند. پراکندگی این اطلاعات به عواملی مانند توانائی سازمان برای استفاده از اطلاعات تجاری و تقسیم اطلاعات در بین بخش‌ها محدود می‌شود (حساس یگانه و جعفری، ۱۳۹۵). حاصل اصلی فرآیند گزارشگری مالی تا امروز تولید صورتهای مالی اساسی و یادداشتهای ضمیمه این صورتهای بوده است که همواره فرض بر این است که به نحوی منطقی نیازهای استفاده کنندگان

برون سازمانی و سایر ذینفعان هدف را تأمین می‌کند. اما برخی محدودیت‌های روشهای رایج یا به تعبیری سنتی گزارشگری مالی تا اندازه‌های آن را از اهداف خود دور می‌سازد. برخی از آن محدودیت‌ها عبارتند از: (۱) گزارشهای مالی عملاً در اختیار گروه وسیعی از استفاده کنندگان قرار نمی‌گیرد، (۲) این گزارشها تمامی نیازهای اطلاعاتی سرمایه گذاران و سایر استفاده کنندگان مالی را برآورده نمی‌کند، (۳) فاقد شاخص‌هایی درباره موفقیت‌های مالی آینده در ارتباط با تصمیمات جاری است و بالاخره (۴) چارچوب مفهومی و معیارهای شناخت دارایی‌ها در گزارشگری موسوم مالی فاقد جنبه‌های مرتبط با ارتباطات نامشهود و دارائی‌های مبتنی بر دانش و اطلاعات است، همانا که کسب و کار مدرن بر پایه آنها شکل می‌گیرد (نونهال نهر و همکاران، ۱۳۹۴).

زبان توسعه پذیر گزارشگری مالی

زبان توسعه پذیر گزارشگری مالی، یک سامانه گزارشگری مبتنی بر منبع باز است که برای تهیه و تبادل الکترونیکی گزارشهای مالی در سراسر جهان، ایجاد شده است. این زبان در کل درباره برچسب‌گذاری الکترونیکی داده‌ها است و آن را می‌توان با رمزیننه مقایسه کرد. زبان توسعه پذیر گزارشگری مالی، شکل بسط یافته XML است. این دو زبان توسعه پذیر هستند. زبان توسعه پذیر بدین معنی است که بعد از طراحی، در تاریخ‌های بعدی به سهولت می‌توان ترکیب‌هایی جدید را به آن افزود. هدف زبان توسعه پذیر گزارشگری مالی، فراهم ساختن مجموعه‌ای استاندارد از برچسب‌های XML است که می‌توان از آن برای ایجاد مستندات نمونه استفاده کرد (رستمی، ۱۳۹۴).

تأثیرات زبان توسعه پذیر گزارشگری مالی بر حسابرسی

آنهایی که حسابرسی بر خط یا حسابرسی پیوسته را انجام می‌دهند به دنبال استفاده از زبان توسعه پذیر گزارشگری مالی هستند، زیرا معتقدند برای آن که فرایند حسابرسی بتواند در عصر ارتباطات و اینترنت دوام آورد، باید تغییراتی در آن رخ دهد. با بازنگری تاریخ پی می‌بریم که حسابرسی به یک سبک خاص وفادار مانده است. این در حالی است که معاملات تجاری پیوسته و بر خط روز به روز افزایش می‌یابند. البته حسابرسی پیوسته و بر خط به تنهایی کافی نیست ولی برای آن که فرایند حسابرسی مستقل در عصر ارتباطات و اینترنت دوام آورد، ضروری است. زبان توسعه پذیر گزارشگری مالی برای مدیریت و حسابرسان شرکتها این کارایی را بوجود می‌آورد که به داده‌های تجاری بیشتری در مدت زمان کمتری دسترسی داشته باشند. این امر باعث می‌شود که در نهایت به افزایش کارایی حسابرسی خواهد انجامید. زیرا این امکان برای حسابرسان بوجود می‌آید تا زمان بیشتری را برای تجزیه و تحلیل صرف کنند و به طور مؤثرتری در مقابل داده‌های کم ارزش کار کنند (ابراهیمی و سیدی، ۱۳۹۷).

حسابرسی مستمر

مفهوم حسابرسی مستمر چنانکه از نام آن برمی‌آید، انجام حسابرسی به‌گونه‌ای پیوسته است که همه طول دوره مالی را دربرمی‌گیرد. این در مقابل مفهومی است که در آن، حسابرسی به صورت ادواری و گاه حتی به صورت کاملاً مقطعی انجام می‌شود. مابه‌ازای این مفهوم، در سه نوع مهم حسابرسی، به شرح زیر است:

آزمونهای رعایت: آزمونهای مربوط به طراحی و کارایی کنترلها به سراسر دوره مورد رسیدگی تسری می‌یابد. بدین ترتیب، حسابرس می‌تواند در سراسر دوره به کارایی کنترلها اتکا کند. همه نارسایی‌هایی که حسابرس به آنها برخورد می‌کند، بیدرنگ گزارش می‌شود و بدین ترتیب، امکان جبران آنها در کوتاهترین زمان ممکن، فراهم می‌آید. همچنین، در ارتباط

با اظهار نظر حسابرس، آثار نارساییهای مشاهده شده، تنها به دوره بین گزارش نارساییهای کنترلی تا مقطع جبران آنها محدود می‌شود. (ایمان زاده، ۱۳۹۵)

آزمونهای اثباتی (محتوای) معاملات و مانده‌ها: نمونه‌های انتخابی در سرتاسر دوره، در همان زمانی که پدیده‌ها روی می‌دهد، تحت آزمون قرار می‌گیرد، نه به صورت مجموعه‌ای بزرگتر در تاریخی دیرتر و زمانی که کلیه نمونه‌های انتخابی تنها حکم تاریخ را پیدا کرده است.

بررسیهای تحلیلی: درک رویدادهای تجاری و بررسی منطقی بودن آنها در مقایسه با آنچه مورد انتظار بوده، به هنگام رخداد پدیده‌ها صورت می‌گیرد. این کار با بررسی تاریخی نتایج که می‌کوشد علل و چگونگی رخداد رویدادها را، آزمون کند و تفاوت آن را با آنچه مورد نظر بوده است، تعیین کند، متفاوت است.

در حسابرسی مستمر لازم است حسابرس بتواند نظارت مستمری بر سیستمهای صاحبکار اعمال کند. در مورد برخی از صاحبکاران بزرگ ممکن است حضور همواره حسابرس در محیط صاحبکار ضرورت یابد. در این صورت حسابرس این فرصت را خواهد یافت که بفرایند تکوین گزارشهای سیستمها نظارت کند و آنها را مورد رسیدگی قرار دهد و هر نوع اطلاعاتی را در زمان ضرورت به دست آورد. در مورد سایر صاحبکاران ممکن است نوعی دسترسی به سیستمهای صاحبکار از محل دفتر کار حسابرس ضرورت پیدا نماید. استفاده از روشهای حسابرسی کامپیوتری به منظور ارتقای سطح کارایی حسابرسی امری ضروری بنظر می‌رسد، چه در غیراین صورت ممکن است انجام عملیات، با بهای تمام شده و صرف زمان بیشتری همراه باشد. کلیه گزارشها، رسیدگیها و اطلاعات استخراجی مورد نیاز برای رسیدگیهای حسابرس باید به صورت خودکار (توسط سیستم) تهیه شود. در بهترین حالت ممکن، حسابرس باید بتواند اطلاعات را با اعمال دیدگاه بررسی موارد استثنایی رسیدگی کند. یکی از دیدگاههای بهره‌بردار از تولید خودکار اطلاعات، استفاده از ابزارهای تحلیل اطلاعات و اطلاعات کاوی برای پردازش اطلاعات موجود در پرونده‌های پیاده شده از سیستم مورد نظر است (ایمان زاده، ۱۳۹۵).

فرضیه ۱: نوع موسسه حسابرسی بر ادراک حسابرسان نسبت به وجود رابطه بین استفاده گسترده از گزارشگری مالی اینترنتی و ضرورت اجرای حسابرسی مستمر تاثیرگذار است.

فرضیه ۲: نوع موسسه حسابرسی بر ادراک وجود رابطه بین استفاده از تکنیکهای حسابرسی مستمر و بهبود کیفیت اطلاعات مالی گزارش شده توسط اینترنت تاثیرگذار است.

فرضیه ۳: نوع موسسه حسابرسی بر ادراک وجود رابطه بین استفاده از تکنیکهای حسابرسی مستمر و مربوط بودن اطلاعات مالی گزارش شده توسط اینترنت تاثیرگذار است.

فرضیه ۴: نوع موسسه حسابرسی بر ادراک وجود رابطه بین استفاده از تکنیکهای حسابرسی مستمر و معتبر بودن اطلاعات مالی گزارش شده توسط اینترنت تاثیرگذار است.

فرضیه ۵: نوع موسسه حسابرسی بر ادراک وجود رابطه بین استفاده از تکنیکهای حسابرسی مستمر و قابلیت مقایسه اطلاعات مالی گزارش شده توسط اینترنت تاثیرگذار است.

فرضیه ۶: تجربه حسابرس بر ادراک وجود رابطه بین استفاده از تکنیکهای حسابرسی مستمر و بهبود کیفیت اطلاعات مالی گزارش شده توسط اینترنت تاثیرگذار است.

اهمیت و ضرورت تحقیق

از آنجا که سازمانهای جهانی با محیطی دائماً در حال تغییر و اغلب با ریسک‌های پیچیده مواجه بوده و باید الزامات تجاری، صنعتی و مقررات در حال تغییر، را برآورده کنند، رهبران به دنبال شیوه‌های نوینی برای تحقق کارایی اهداف

شرکت هستند. بسیاری از آنها تلاش کرده‌اند تا با اجرای حسابرسی مستمر و نظارت مستمر، فرایندها، معاملات، سیستمها و کنترل‌های سازمانی خود را نظم بخشند. امروزه به دلایل متعدد تقویت برنامه‌های کاربردی مبتنی بر فناوری برای مدیریت عملکرد و حوزه‌های کلیدی ریسک و کنترل، یک راهکار ضروری و عملی برای تحقق نیازهای فزاینده سازمان شده است. در این راستا حسابرسی مستمر و نظارت مستمر مزایای بسیاری ایجاد می‌کند که می‌تواند برای شرکت ارزش افزوده، ایجاد کند و عملکرد تجاری را بهبود بخشد. حسابرسی مستمر و نظارت مستمر می‌تواند بینش منظم و قاعده مندی از وضعیت کنترلها و معاملات بین شرکتهای جهانی ایجاد کند. هدف از حسابرسی مستمر و نظارت مستمر در شرکتهای، ایجاد شفافیت بیشتر در عملیات و گزارشگری به موقعتر مسائل با اهمیت است. حسابرسی مستمر شامل جمع آوری خودکار شواهد حسابرسی است و یک حسابرسی داخلی یا خارجی مبتنی بر فرایندها و کنترلها و سیستمهای فناوری اطلاعات شرکت به صورت متناوب یا مستمر است. حسابرسی مستمر می‌تواند به عنوان اولین سیستم هشداردهنده برای کشف به موقعتر نواقص کنترلی نسبت به روش سنتی عمل کند. اما نظارت مستمر یک مکانیسم بازخورد خودکار برای مدیریت است که از عملکرد سیستمها و کنترلها مطابق با روش طراحی شده و پردازش مناسب معاملات اطمینان حاصل می‌کند. مدیریت می‌تواند از این اطلاعات برای تنظیم قواعد یا آزمونهای تجاری بهره بگیرد و از معیارهای تحلیلی برای تعیین نواقص عملکرد یا معاملات غیرعادی استفاده کند که می‌تواند نقصهای کنترلی را نشان دهد. نظارت مستمر با ارتقای قابلیتها و کنترلهای سطح شرکت در عین حفظ سطح مطلوب عملکرد، برای مدیریت این امکان را فراهم می‌سازد که دید وسیعتری نسبت به شرکت داشته باشد. استراتژی استفاده از حسابرسی مستمر و نظارت مستمر تحت تأثیر محرکهای مختلفی قرار دارد. محرکهای راهبردی شامل فشار برای بهبود راهبری شرکت، نیاز به بهبود عملکرد و مسئولیت توانایی دید وسیعتر و بهتر به عملیات جهانی است. محرکهای عملیاتی شامل وجود ریسک تقلب و خرافکاری، استفاده از برنامه ریزی منابع بنگاه و میل به استفاده بهینه از سرمایه گذاری های فناوری اطلاعات است. محرکهای خارجی نیز شامل توسعه محیط ریسک و مقررات، موشکافی شرکتهای رتبه بندی و محیط اقتصادی نامطمئن است. استفاده از گزارشگری مالی توسعه پذیر که علاوه بر کاهش هزینه های انتشار گزارش های حسابداری و مالی، موجب دسترسی سریع تر و آسان تر به گزارش ها و اطلاعات مالی می‌گردد. در این پژوهش نیز محقق ضرورت دید تا اثر حسابرسی مستمر بر زبان گزارشگری مالی توسعه پذیر را بررسی کند.

پیشینه پژوهش

مردانی (۱۳۹۹) در تحقیقی به بررسی تاثیر زبان گزارشگری مالی گسترش پذیر بر حسابرسی: فرصت یا چالش پرداخت. یافته‌های پژوهش نشان داد که، XBRL در سه حوزه، قابلیت مقایسه، صحت اطلاعات و شکل ارائه برای حسابرسی باعث ایجاد فرصت شده و کیفیت حسابرسی را بهبود بخشیده است و همچنین آن در دو حوزه واژه نامه غلط و تغییر فرآیند حسابرسی، برای حسابرسان منجر به یک چالش شده و کیفیت حسابرسی را کاهش داده است.

عبدالهی و منزوی (۱۳۹۸) در تحقیقی به بررسی شناسایی و اولویت بندی سناریوهای پیاده سازی زبان گزارشگری تجاری توسعه پذیر در بازار سرمایه ایران پرداختند. نتایج پژوهش نشان داد که سناریوی وب سرویس از طریق سامانه کدال به عنوان مناسب ترین سناریوی پیاده سازی زبان گزارشگری تجاری توسعه پذیر در بازار سرمایه ایران انتخاب شده است.

نیکومرام و شکاری (۱۳۹۵) در تحقیقی به بررسی ارتباط گزارشگری مالی قابل توسعه با ویژگیهای کیفی اطلاعات حسابداری از دیدگاه حسابداران ارشد شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار پرداختند. نتایج پژوهش نشان داد که ارتباط XBRL با هریک از متغیرهای مربوط بودن، قابلیت اعتماد و قابلیت مقایسه اطلاعات حسابداری بود. همچنین

جهت بررسی متغیرهای پژوهش از لحاظ اولویت بندی از آماره فریدمن به کمک نرم افزار SPSS استفاده شد که مشخص گردید بین متغیرهای پژوهش از لحاظ اولویت بندی تفاوت وجود دارد.

رستمی (۱۳۹۴) در تحقیقی به بررسی تبیین زبان گزارشگری مالی گسترش پذیر (XBRL) و بررسی ارتباط آن با افشاء اطلاعات حسابداری از نظر اساتید و دانشجویان رشته حسابداری (مطالعه موردی: دانشگاه های رازی و آزاد کرمانشاه) پرداخت. نتایج پژوهش نشان داد که هر سه فرضیه اصلی تأیید گردید. یعنی از دید اساتید و دانشجویان رشته حسابداری زبان گزارشگری مالی توسعه پذیر باعث افشاء بهتر، درک بهتر سرمایه گذاران از اطلاعات و همچنین سهولت گزارش دهی اطلاعات حسابداری می‌گردد. آزمون فرضیات همچنین نشان داد اساتید و دانشجویان رشته حسابداری شناخت خوبی از XBRL دارند.

اناجی و اندون (۲۰۲۰) در تحقیقی به بررسی پیشرفت XBRL در اروپا - پروژه ها، کاربران و چشم اندازها پرداختند. هدف این تحقیق این است که به علاقه مندان، به صورت خلاصه، اطلاعات جاری در مورد استفاده از XBRL در اروپا و ارائه نشانه‌هایی، با بیان نظرات شخصی، در مورد عواملی که بر تکامل آینده این امر تأثیر می‌گذارد.

تارمیدی و رونی (۲۰۱۹) در تحقیقی به بررسی مقایسه بین المللی عوامل تعیین کننده و مالی کیفیت اطلاعات در محیط گزارش دهی XBRL پرداختند. زبان گزارش دهی تجاری (XBRL) توانایی تبادل اطلاعات مالی در سطح جهانی را از طریق زبان استاندارد جهانی دیجیتالی شده ارائه می‌دهد. برای کاهش عدم تقارن اطلاعات، بیشتر مطالعات بر روی XBRL با تأکید بر دلایل پذیرش فناوری جدید و قصد پیاده سازی انجام شد، اما مطالعات در مورد پیامدهای XBRL اثربخشی هنوز کمیاب است. مطالعات پس از اجرا که انتظار می رود انتشار اطلاعات شرکت را بهبود بخشد، تمرکز بیشتری بر کیفیت و استفاده از داده ها دارد، اما هنوز هیچ تلاشی برای بررسی تأثیر پذیرش XBRL بر کیفیت داده های دیگر وجود ندارد. ابزاری برای به اشتراک گذاری اطلاعات، گزارشگری مالی اینترنتی است. از این رو، این مطالعه با هدف ارزیابی تفاوت ها (در صورت وجود) در کیفیت گزارشگری مالی اینترنتی شرکت های فعال در کشورهای تحت فرمان XBRL و شرکت های فعال در کشورهای غیرمجاز XBRL است.

لیو و همکاران (۲۰۱۸) در تحقیق به بررسی تأثیر XBRL بر رفتار پیش بینی تحلیلی: یک مطالعه تجربی پرداختند. و به این نتیجه رسیدند که نه تنها از الزامات SEC برای برچسب گذاری دقیق پاورقی‌ها پشتیبانی می‌کند، بلکه نشان می‌دهد که مزایای استفاده از XBRL بدون توجه به خطاهای یافت شده و نگرانی‌های مطرح شده در مراحل اولیه پذیرش، محقق می‌شود.

مدل مفهومی پژوهش

روش شناسی پژوهش

پژوهش حاضر به روش قیاسی- استقرایی انجام شده است به این معنی که از روش قیاسی به مطالعات چارچوب نظری و پیشینه پژوهش از راه مطالعات کتابخانه ای، مقالات، اینترنت و برای قبول یا رد آزمون فرضیات از راه استقرایی به جمع آوری اطلاعات پرداخته می شود این پژوهش نیز به صورت پیمایشی و میدانی انجام می گیرد و از نظر هدف از نوع کاربردی است. جامعه آماری پژوهش شامل کلیه شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می باشد. بر این اساس تعداد ۲۶۱ شرکت از جامعه آماری جهت انجام آزمون فرضیه ها انتخاب شدند. قلمرو زمانی تحقیق مربوط به سال ۱۴۰۱ می باشد.

گردآوری و اندازه گیری و روش تجزیه و تحلیل اطلاعات

ابزار جمع آوری اطلاعات در این پژوهش پرسشنامه می‌باشد. این امر از راه تنظیم پرسشنامه بسته انجام شده است. در این روش پاسخ‌ها به صورت درجه بندی پنج گزینه‌ای طیف لیکرت مشخص شده که افراد پاسخ مناسب را با علامت گذاری گزینه می‌کنند. پرسشنامه در بر گیرنده ۱۹ پرسش تخصصی می‌باشد برای هر پرسش تعداد ۵ گزینه بر حسب شدت تاثیر یعنی بر اساس مقیاس فاصله ای یا نسبی به عنوان پاسخ در نظر گرفته شده است. ابزار اندازه گیری بر اساس پرسشنامه با مقیاس طیف لیکرت ۵ گزینه ای استفاده شده است با توجه به اینکه در این مقیاس اندازه گیری پاسخها به صورت کیفی بوده (خیلی زیاد، زیاد، متوسط، کم و خیلی کم) بنابراین برای تبدیل آنها به پاسخهای کمی برای هر کدام از گزینه ها اوزان انتساب داده شده است. در پژوهش حاضر به منظور تجزیه و تحلیل داده ها و یافته ها که از طریق پرسشنامه مولف ساخته جمع آوری می‌گردد از هر دو روش آمار توصیفی و استنباطی استفاده می‌گردد. از آمار توصیفی برای شاخص های مرکزی از جمله درج اطلاعات بصورت جدول، فراوانی، میانگین و ... استفاده می‌شود. در ضمن تجزیه و تحلیل داده ها از طریق نرم افزار spss ۲۳ صورت می‌پذیرد.

روایی و پایایی ابزار پژوهش

منظور از روایی آن است که وسیله اندازه گیری تا چه حد خصیصه و ویژگی مورد نظر را می‌سنجد. پایایی ابزار پژوهش که از آن به اعتبار و اعتماد پذیری نیز تعبیر می‌شود، عبارت است از اینکه اگر یک وسیله اندازه گیری که برای سنجش متغیر و صنعتی ساخته شده است در شرایط مشابه در زمان یا مکان دیگر مورد استفاده قرار گیرد، نتایج مشابهی از آن حاصل شود. به سخن دیگر، ابزار پایا یا معتبر ابزاری است که از خاصیت تکرارپذیری و سنجش نتایج یکسان برخوردار باشد. یکی از معروفترین معیارهای سنجش پایایی، استفاده از معیار آلفای کرونباخ است که بصورت زیر تعریف می‌شود:

$$a = \frac{K}{K-1} \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{s^2 \text{ sum}} \right]$$

که در آن:

2

s_i : واریانس پرسش i ام.

2

$s^2 \text{ sum}$: واریانس مجموع پرسشها.

K: تعداد سوالهای پرسشنامه.

هرچه مقدار آلفا به یک نزدیکتر باشد، نشان دهنده پایایی بیشتر و هرچه مقدار آن کوچکتر باشد نشان دهنده پایایی کمتر برای پرسشنامه است. نتیجه حاصل از بررسی کل پرسشنامه نشان می‌دهد که مقدار آلفا برابر با ۰/۸۹۳ است. برای بررسی بیشتر و محاسبه آلفای کرونباخ برای هر یک از اجزاء پرسشنامه با در نظر گرفتن تنها پرسشهای مربوط به شاخص میزان آگاهی مدیران از گزارشگری مالی تحت وب، آلفای محاسبه شده برابر با ۰/۷۲ است و برای شاخص ویژگی های کیفی اطلاعات حسابداری، آلفای محاسبه شده برابر با ۰/۸۹۷ است.

آزمون و نتایج فرضیات پژوهش

برای آزمون فرضیات طراحی شده از روش آماری (x^2 کای دو) استفاده می‌گردد. مهمترین آزمون ناپارامتری آزمون x^2 است. اساس و پایه این آزمون بررسی فراوانی های مشاهده شده که در طرح های پژوهشی جمع آوری شده اند، با

فراوانی های مورد انتظار است. در این آزمون بررسی می شود که آیا تفاوت بین فراوانی مشاهده شده و فراوانی نظری مورد انتظار، دارای تفاوتی منظم و معنی دار است، یا ناچیز و حاصل شانس است.

آزمون کولموگروف اسمیرنوف

این آزمون جهت بررسی نرمال بودن توزیع داده های یک متغیر کمی مورد استفاده قرار می گیرد. چنانچه سطح معناداری آزمون بیش تر از ۰/۰۵ باشد فرض H_0 پذیرفته شده و ادعای نرمال بودن متغیر انتخابی تأیید می گردد؛ ولی اگر sig کمتر از ۰/۰۵ باشد فرض H_0 رد می شود و فرض مخالف پذیرفته می شود.

جدول (۱): آزمون نرمال بودن متغیرهای تحقیق

متغیر	آماره Z	سطح معناداری
حسابرسی مستمر	۰/۱۸۱	۰/۳۳۹
بهبود کیفیت اطلاعات مالی	۰/۱۷۷	۰/۴۱۳
مربوط بودن اطلاعات مالی	۰/۳۷۰	۰/۰۸۹
معتبر بودن اطلاعات مالی	۰/۲۷۲	۰/۱۷۶
قابلیت مقایسه اطلاعات مالی	۰/۰۷۱	۰/۰۹۳
گزارشگری مالی اینترنتی	۰/۱۷۴	۰/۲۵۱

سطح معناداری آزمون کولموگروف- اسمیرنوف همه متغیرها بیشتر از میزان ۰/۰۵ می باشد. بنابراین فرض صفر آزمون برای این متغیرها پذیرفته می گردد و نتیجه گرفته می شود توزیع این متغیرها از توزیع نرمال پیروی می کند.

یافته های توصیفی متغیرهای تحقیق

جهت بررسی شاخص های توصیفی متغیرهای تحقیق از شاخص های میانگین، مد، واریانس و انحراف معیار داده ها استفاده شده است. آمار توصیفی اطلاعات شرکت های نمونه در دوره زمانی تحقیق را نشان می دهد.

جدول (۲): آمار توصیفی

نام متغیر	کمینه	بیشینه	میانگین	انحراف میانگین
جنسیت	۱	۲	۱/۴۰	۰/۰۳۰
شغل	۱	۴	۲/۴۴	۰/۰۵۴
تحصیلات	۱	۴	۳/۱۳	۰/۰۴۸
سابقه کار موسسه	۰	۱	۰/۶۵	۰/۰۳۰
حسابرسی مستمر	۱	۵	۳/۳۲	۰/۰۹۴
بهبود کیفیت اطلاعات مالی	۳	۱۵	۷/۴۳	۰/۱۴۶
مربوط بودن اطلاعات مالی	۳	۱۳	۶/۷۶	۰/۱۴۴
معتبر بودن اطلاعات مالی	۲	۱۰	۵/۱۲	۰/۱۰۱
قابلیت مقایسه اطلاعات مالی	۲	۹	۵/۴۵	۰/۱۱۴
گزارشگری مالی اینترنتی	۳	۱۰	۴/۸۱	۰/۰۶۶

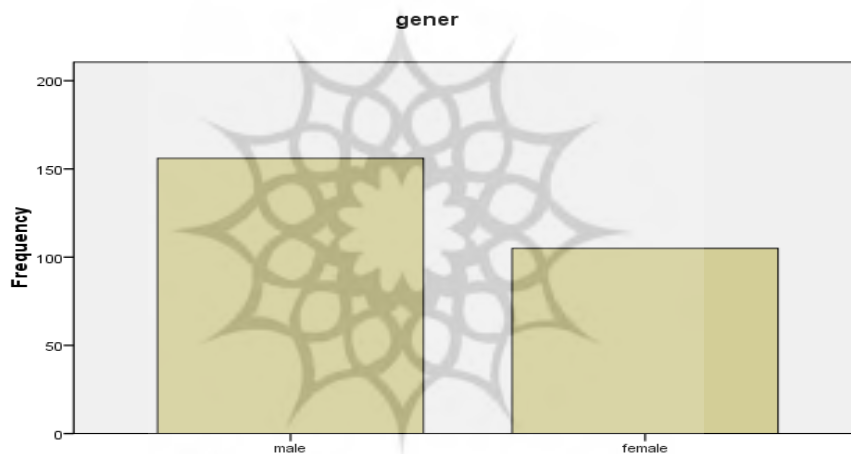
جدول (۳): ادامه آمار توصیفی

نام متغیر	انحراف استاندارد	انحراف معیار	چولگی	کشدگی
جنسیت	۰/۴۹۱	۰/۲۴۱	۰/۴۰۱	-۱/۸۵۴
شغل	۰/۸۷۳	۰/۷۶۲	۰/۰۰۳	۰/۶۸۷

۱/۱۸۶	-۰/۹۸۵	۰/۶۰۱	۰/۷۷۵	تحصیلات
-۱/۶۰۴	-۰/۶۳۹	۰/۲۲۸	۰/۴۷۷	سابقه کار موسسه
-۱/۳۷۰	-۰/۳۸۴	۲/۲۹۶	۱/۵۱۵	حسابرسی مستمر
-۰/۷۶۷	۰/۲۹۰	۵/۵۴۵	۲/۳۵۵	بهبود کیفیت اطلاعات مالی
-۰/۷۷۸	-۰/۱۲۴	۵/۴۳۰	۲/۳۳۰	مربوط بودن اطلاعات مالی
-۰/۷۸۳	۰/۰۰۰	۲/۶۵۹	۱/۶۳۱	معتبر بودن اطلاعات مالی
-۰/۵۹۲	-۰/۵۱۶	۳/۳۷۹	۱/۸۳۸	قابلیت مقایسه اطلاعات مالی
۳/۵۴۱	۰/۷۳۷	۱/۱۳۲	۱/۰۶۴	گزارشگری مالی اینترنتی

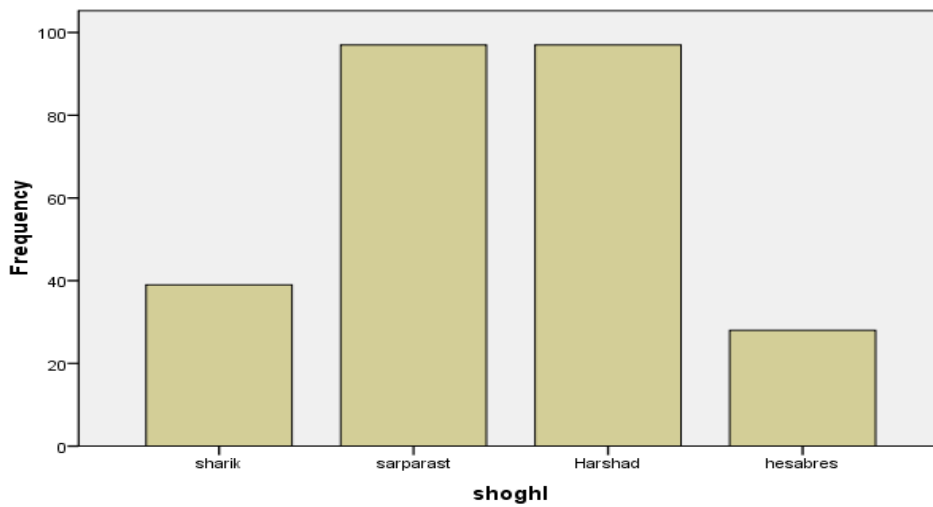
آمار توصیفی متغیرها

جنسیت		درصد	درصد معتبر	درصد تجمعی
مرد	۱۵۶	۵۹/۸	۵۹/۸	۵۹/۸
زن	۱۰۵	۴۰/۲	۴۰/۲	۱۰۰/۰
مجموع	۲۶۱	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	

شغل		درصد	درصد معتبر	درصد تجمعی
شریک	۳۹	۱۴/۹	۱۴/۹	۱۴/۹
سرپرست	۹۷	۳۷/۲	۳۷/۲	۵۲/۱
حسابرس ارشد	۹۷	۳۷/۲	۳۷/۲	۸۹/۳
حسابرس	۲۸	۱۰/۷	۱۰/۷	۱۰۰/۰
کل	۲۶۱	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	

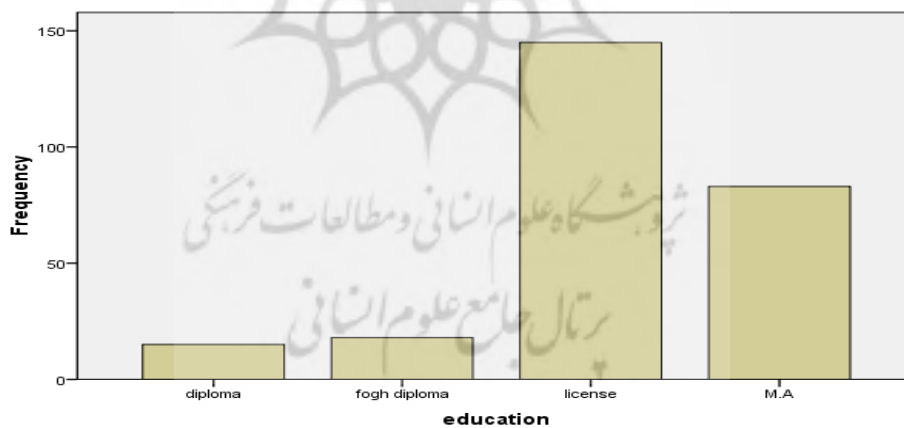
shoghi

تحصیلات

	فراوانی	درصد	درصد معتبر	درصد تجمعی
دیپلم	۱۵	۵/۷	۵/۷	۵/۷
فوق دیپلم	۱۸	۶/۹	۶/۹	۱۲/۶
لیسانس	۱۴۵	۵۵/۶	۵۵/۶	۶۸/۲
ارشد و بالاتر	۸۳	۳۱/۸	۳۱/۸	۱۰۰/۰
مجموع	۲۶۱	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	

education

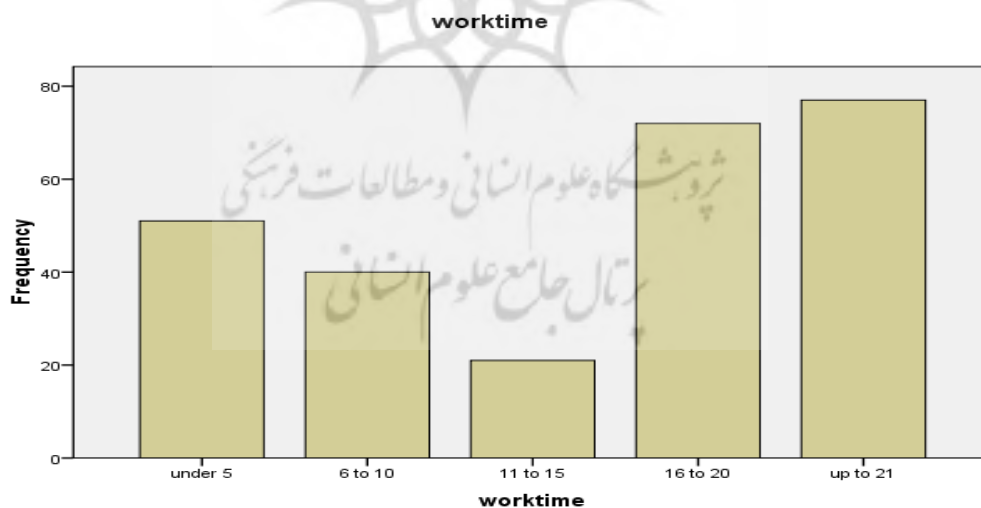

موسسه حسابرسی

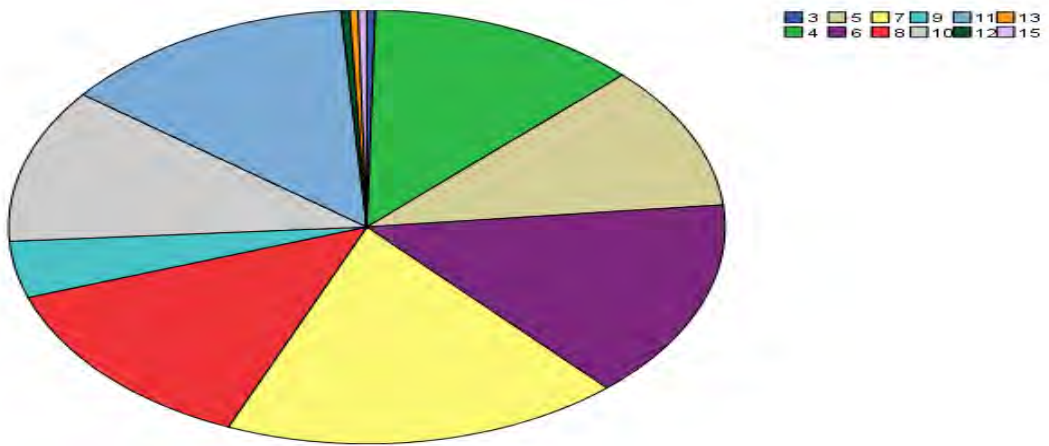
	فراوانی	درصد	درصد معتبر	درصد تجمعی
خصوصی	۹۱	۳۴/۹	۳۴/۹	۳۴/۹
سازمان حسابرسی	۱۷۰	۶۵/۱	۶۵/۱	۱۰۰/۰
کل	۲۶۱	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	

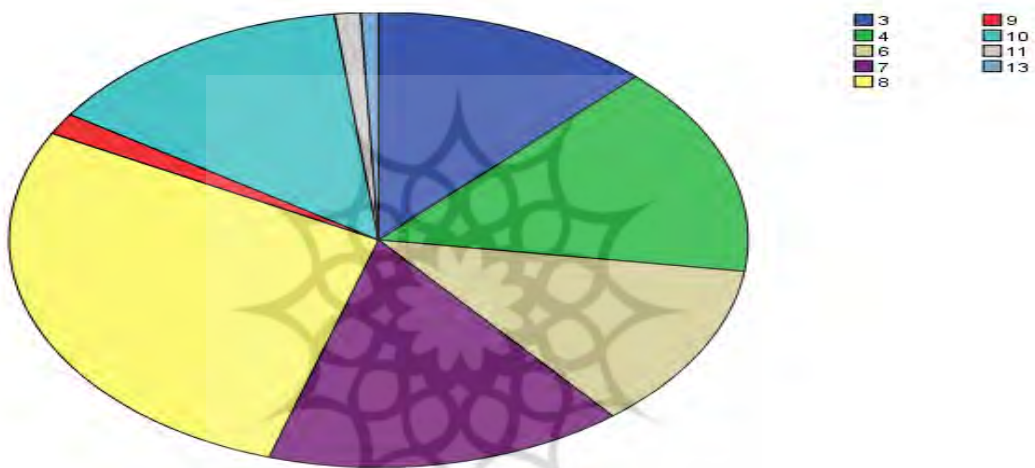
سابقه کار				
	فراوانی	درصد	درصد معتبر	درصد تجمعی
زیر پنج سال	۵۱	۱۹/۵	۱۹/۵	۱۹/۵
۶ تا ۱۰	۴۰	۱۵/۳	۱۵/۳	۳۴/۹
۱۱ تا ۱۵	۲۱	۸/۰	۸/۰	۴۲/۹
۱۶ تا ۲۰	۷۲	۲۷/۶	۲۷/۶	۷۰/۵
بیشتر از ۲۱ سال	۷۷	۲۹/۵	۲۹/۵	۱۰۰/۰
کل	۲۶۱	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	

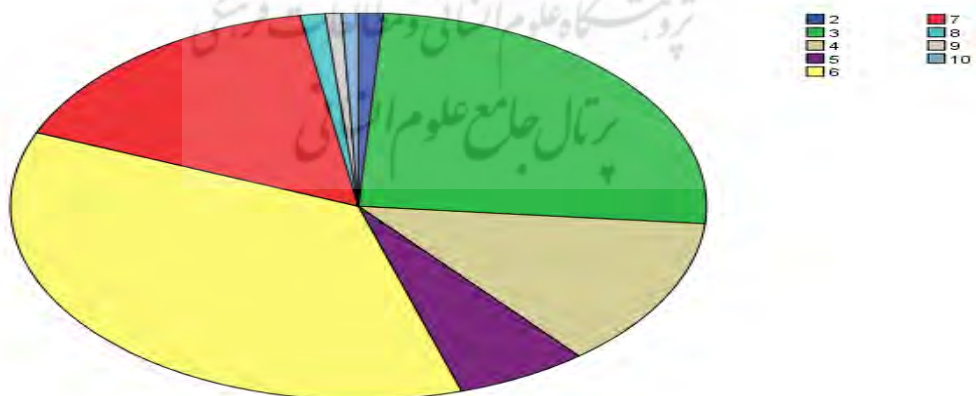
mostamar

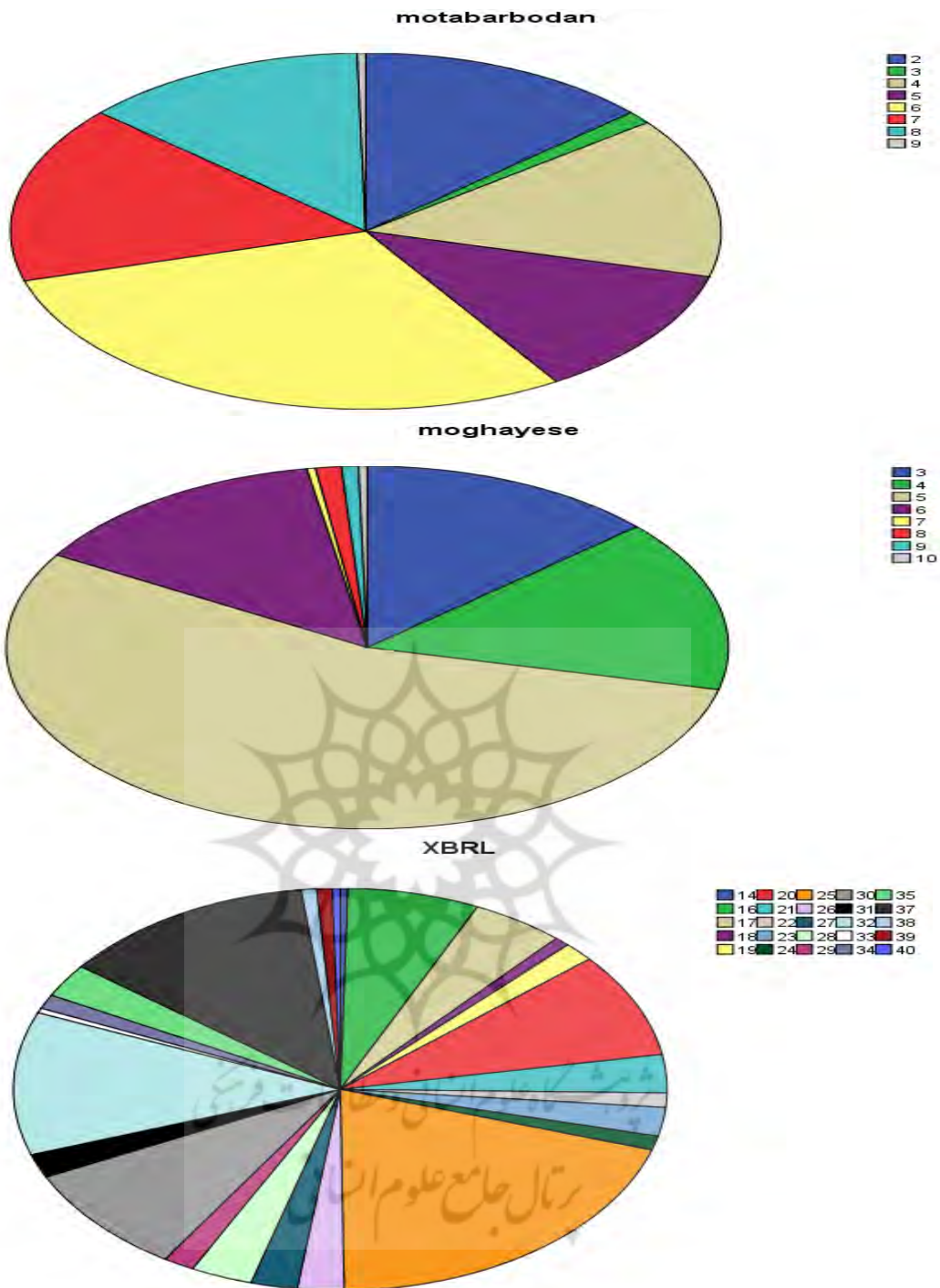

behbod

marbotbodan

آزمون همبستگی میان متغیرها

در این پژوهش جهت آزمون همبستگی پیرسون استفاده شده است.

جدول (۴): آزمون همبستگی پیرسون

		مستمر	بهبود	مربوط بودن	معتبر بودن	قابلیت مقایسه	XBRL	موسسه
مستمر	ضریب همبستگی	۱						
	سطح معنی داری							
بهبود	ضریب همبستگی	**۰/۵۱۷	۱					

	سطح معنی داری	۰/۰۰۰						
مربوط بودن	ضریب همبستگی	**۰/۴۸۲	**۰/۷۰۰	۱				
	سطح معنی داری	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰					
معتبر بودن	ضریب همبستگی	**۰/۵۰۹	**۰/۷۸۵	**۰/۷۸۸	۱			
	سطح معنی داری	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰				
قابلیت مقایسه	ضریب همبستگی	**۰/۲۱۵	*۰/۱۲۷	**۰/۳۳۹	**۰/۴۱۲	۱		
	سطح معنی داری	۰/۰۰۰	۰/۰۴۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰			
XBRL	ضریب همبستگی	**۰/۷۸۱	**۰/۸۶۹	**۰/۸۳۴	**۰/۸۷۰	**۰/۴۱۶	۱	
	سطح معنی داری	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰		
موسسه	ضریب همبستگی	۰/۰۱۶	۰/۰۳۸	۰/۰۰۴	۰/۰۴۹	۰/۰۵۷	۰/۰۳۷	۱
	سطح معنی داری	۰/۷۹۶	۰/۵۴۰	۰/۹۴۹	۰/۴۳۲	۰/۳۵۷	۰/۵۵۶	

آزمون فرضیه‌ها

در این پژوهش جهت آزمون فرضیه‌های تحقیق از آزمون رگرسیون خطی استفاده شده است.
H0: نوع موسسه حسابرسی بر ادراک حساب‌رسان نسبت به وجود رابطه بین استفاده گسترده از گزارشگری مالی اینترنتی و ضرورت اجرای حسابرسی مستمر تاثیرگذار نیست.
H1: نوع موسسه حسابرسی بر ادراک حساب‌رسان نسبت به وجود رابطه بین استفاده گسترده از گزارشگری مالی اینترنتی و ضرورت اجرای حسابرسی مستمر تاثیرگذار است.

جدول (۵): ضریب همبستگی و ضریب تعیین

مدل	ضریب همبستگی	ضریب تعیین	ضریب تعیین اصلاح شده	خطای استاندارد برآورد	دوربین واتسون
۱	۰/۷۸۱	۰/۶۱۰	۰/۶۰۸	۱/۴۷۳	۲/۵۸۹

جدول (۶): جدول آنالیز واریانس

سطح معناداری	F	میانگین مجزورات	درجه آزادی	مجموع مجزورات	مدل
۰/۰۰۰	۴۰۵/۰۷۹	۸۷۹/۴۷۴	۱	۸۷۹/۴۷۴	رگرسیون
		۲/۱۷۱	۲۵۹	۵۶۲/۳۱۹	خطا
			۲۶۰	۱۴۴۱/۷۹۳	کل

با توجه به اینکه $pvalue < 0/05$ می‌باشد، می‌توان گفت مدل آماری انتخاب شده برای بررسی فرضیات مورد نظر معتبر است و مدل رگرسیون معنادار می‌باشد. جدول ۷ میزان رابطه متغیرها، ضرایب مدل رگرسیون و هم خطی بین متغیرها را نشان می‌دهد. هم خطی وضعیتی است که نشان می‌دهد یک متغیر مستقل تابعی خطی از سایر متغیرهای دیگر در معادله خط رگرسیون است.

جدول (۷): تحلیل رگرسیون

سطح معناداری	T	ضرایب استاندارد شده		ضرایب استاندارد شده	بتا
		B	خطای استاندارد		
۰/۷۹۶	-۰/۲۵۹	-۰/۱۰۰	۰/۳۸۵	۰/۳۸۵	مقدار ثابت
۰/۰۰۰	۲۰/۱۲۷	۰/۲۷۹	۰/۰۱۴	۰/۷۸۱	XBRL

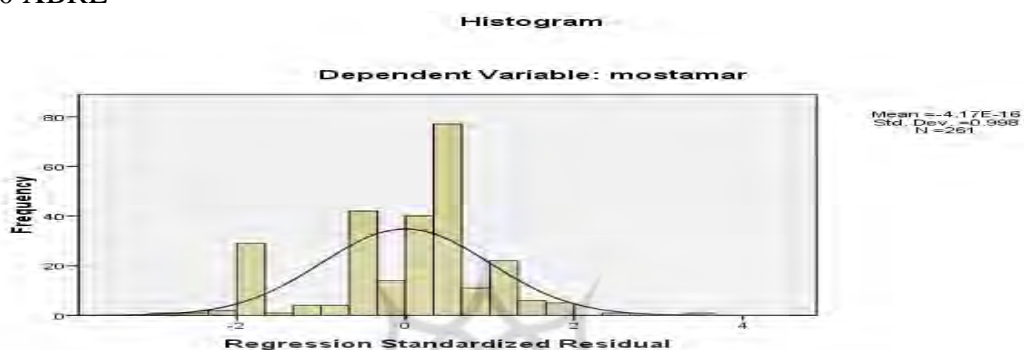
مطابق نتیجه تحلیل رگرسیون جدول شماره ۷ با توجه به سطح معنی داری محاسبه شده در سطح اطمینان ۹۵٪ نتایج زیر به دست آمده است:

۱- مقدار ثابت تأثیر معناداری بر ضرورت اجرای حسابرسی مستمر ندارد. زیرا سطح معناداری آزمون آن از ۰.۰۵ بزرگتر می باشد.

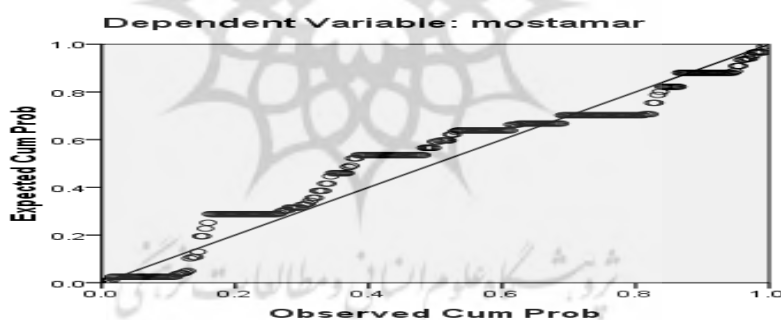
۲- XBRL تأثیری بر ضرورت اجرای حسابرسی مستمر دارند، زیرا سطح معناداری آزمون آن ها از ۰.۰۵ کوچکتر می باشد.

از آن جا که ضریب بتا متغیر استفاده گسترده از گزارشگری مالی اینترنتی در سطح ۰.۰۵ معنادار است بنابراین فرضیه اول تحقیق تأیید می گردد. معادله رگرسیون فرضیه اول تحقیق عبارت است از:

$$y = 279/0 \text{ XBRL}$$

Normal P-P Plot of Regression Standardized Residual

فرضیه اصلی دوم

H0: نوع موسسه حسابرسی بر ادراک وجود رابطه بین استفاده از تکنیکهای حسابرسی مستمر و بهبود کیفیت اطلاعات مالی گزارش شده توسط اینترنت تأثیرگذار نیست.

H1: نوع موسسه حسابرسی بر ادراک وجود رابطه بین استفاده از تکنیکهای حسابرسی مستمر و بهبود کیفیت اطلاعات مالی گزارش شده توسط اینترنت تأثیرگذار است.

جدول (۸): ضریب همبستگی و ضریب تعیین

مدل	ضریب همبستگی	ضریب تعیین	ضریب تعیین اصلاح شده	خطای استاندارد برآورد	دوربین واتسون
۱	۰/۵۱۷	۰/۲۶۷	۰/۲۶۵	۱/۹۹۸	۲/۰۹۰

جدول (۹): جدول آنالیز واریانس

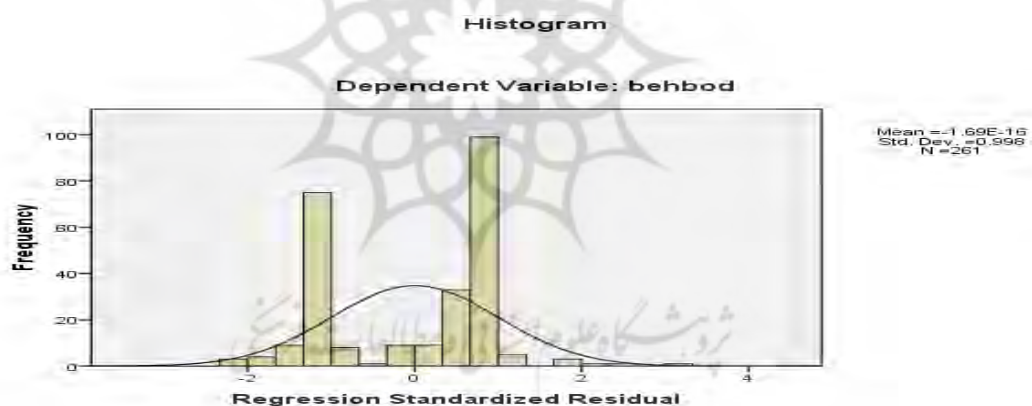
مدل	مجموع مجزورات	درجه آزادی	میانگین مجزورات	F	سطح معناداری	
۱	رگرسیون	۳۷۷/۵۴۳	۱	۳۷۷/۵۴۳	۹۴/۵۴۵	۰/۰۰۰
	خطا	۱۰۳۴/۲۵۰	۲۵۹	۳/۹۹۳		
	کل	۱۴۱۱/۷۹۳	۲۶۰			

جدول (۱۰): تحلیل رگرسیون

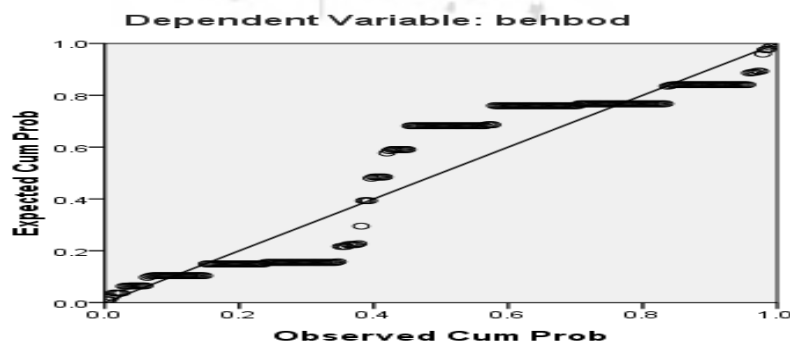
مدل	ضرایب استاندارد نشده	ضرایب استاندارد شده		T	سطح معناداری	
		B	خطای استاندارد			بتا
۱	مقدار ثابت	۲/۹۵۹	۰/۴۱۰		۷/۲۱۹	۰/۰۰۰
	حسابرسی مستمر	۰/۵۱۲	۰/۰۵۳	۰/۵۱۷	۹/۷۲۳	۰۰۰۰

مطابق نتیجه تحلیل رگرسیون جدول شماره ۱۰ با توجه به سطح معنی داری محاسبه شده در سطح اطمینان ۹۵٪ نتایج زیر به دست آمده است: مقدار ثابت و استفاده از تکنیکهای حسابرسی مستمر تأثیر معناداری بر بهبود کیفیت اطلاعات مالی دارد. زیرا سطح معناداری آزمون آن از ۰.۰۵ کوچک تر می باشد. از آن جا که ضریب بتا متغیر مقدار ثابت و استفاده از تکنیکهای حسابرسی مستمر در سطح ۰.۰۵ معنادار است بنابراین فرضیه دوم تحقیق تأیید می گردد. معادله رگرسیون فرضیه دوم تحقیق عبارت است از:

$$y = 959/2 + 512/0 \text{ Mostamar}$$

Normal P-P Plot of Regression Standardized Residual

فرضیه اصلی سوم

H0: نوع موسسه حسابرسی بر ادراک وجود رابطه بین استفاده از تکنیکهای حسابرسی مستمر و مربوط بودن اطلاعات مالی گزارش شده توسط اینترنت تاثیرگذار نیست.

H1: نوع موسسه حسابرسی بر ادراک وجود رابطه بین استفاده از تکنیکهای حسابرسی مستمر و مربوط بودن اطلاعات مالی گزارش شده توسط اینترنت تاثیرگذار است.

جدول (۱۱): ضریب همبستگی و ضریب تعیین

مدل	ضریب همبستگی	ضریب تعیین	ضریب تعیین اصلاح شده	خطای استاندارد برآورد	دوربین واتسون
۱	۰/۴۸۲	۰/۲۳۲	۰/۲۲۹	۱/۴۳۲	۲/۵۶۴

جدول (۱۲): جدول آنالیز واریانس

مدل	مجموع مجزورات	درجه آزادی	میانگین مجزورات	F	سطح معناداری
۱	رگرسیون	۱	۱۶۰/۳۴۵	۷۸/۲۱۴	۰/۰۰۰
	خطا	۲۵۹	۲/۰۵۰		
	کل	۲۶۰			

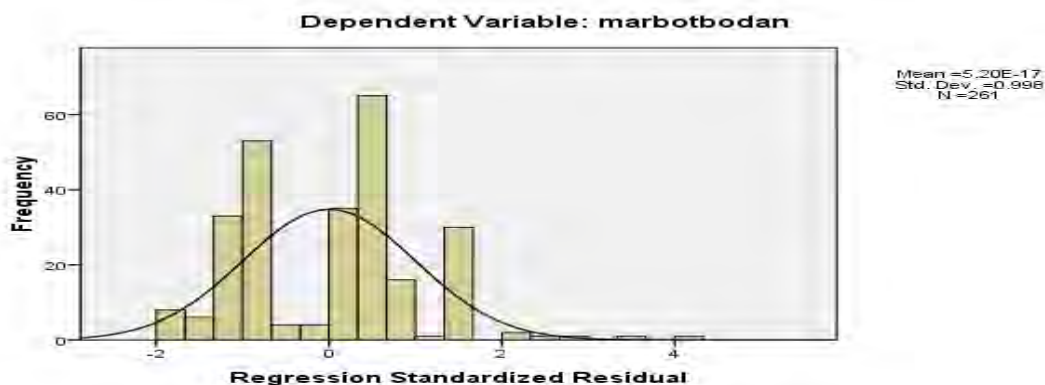
جدول (۱۳): تحلیل رگرسیون

مدل	ضرایب استاندارد نشده	ضرایب استاندارد شده		T	سطح معناداری
		B	خطای استاندارد		
۱	مقدار ثابت	۲/۶۴۳	۰/۲۹۴	۸/۹۹۸	۰/۰۰۰
	حسابرسی مستمر	۰/۳۳۳	۰/۰۳۸	۰/۴۸۲	۸/۸۴۴

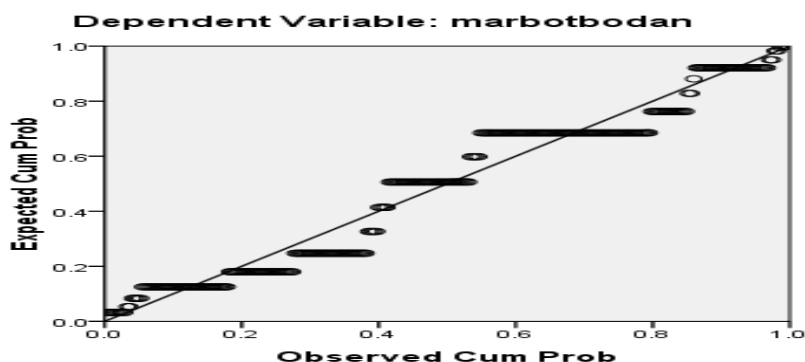
مطابق نتیجه تحلیل رگرسیون جدول شماره ۱۳ با توجه به سطح معنی داری محاسبه شده در سطح اطمینان ۹۵٪ نتایج زیر به دست آمده است: مقدار ثابت و استفاده از تکنیکهای حسابرسی مستمر تأثیر معناداری بر مربوط بودن اطلاعات مالی گزارش شده توسط اینترنت دارد. زیرا سطح معناداری آزمون آن از ۰.۰۵ کوچک تر می باشد. از آن جا که ضریب بتا متغیر مقدار ثابت و استفاده از تکنیکهای حسابرسی مستمر در سطح ۰.۰۵ معنادار است بنابراین فرضیه سوم تحقیق تأیید می گردد. معادله رگرسیون فرضیه سوم تحقیق عبارت است از:

$$y = 643/2 + 333/0 \text{ Mostamar}$$

Histogram

Normal P-P Plot of Regression Standardized Residual

فرضیه اصلی چهارم

H0: نوع موسسه حسابرسی بر ادراک وجود رابطه بین استفاده از تکنیکهای حسابرسی مستمر و معتبر بودن اطلاعات مالی گزارش شده توسط اینترنت تاثیرگذار نیست.

H1: نوع موسسه حسابرسی بر ادراک وجود رابطه بین استفاده از تکنیکهای حسابرسی مستمر و معتبر بودن اطلاعات مالی گزارش شده توسط اینترنت تاثیرگذار است.

جدول (۱۴): ضریب همبستگی و ضریب تعیین

مدل	ضریب همبستگی	ضریب تعیین	ضریب تعیین اصلاح شده	خطای استاندارد برآورد	دوربین واتسون
۱	۰/۵۰۹	۰/۲۵۹	۰/۲۵۶	۱/۵۸۵	۲/۵۹۴

جدول (۱۵): جدول آنالیز واریانس

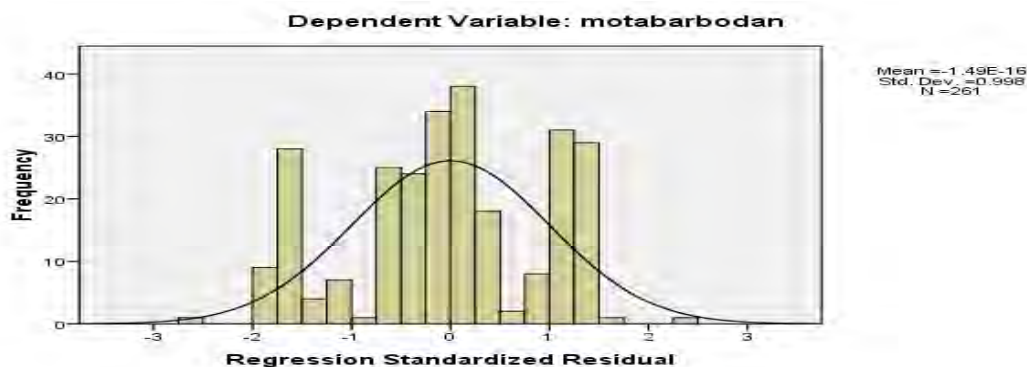
سطح معناداری	F	میانگین مجذورات	درجه آزادی	مجموع مجذورات	مدل
۰/۰۰۰	۹۰/۵۳۱	۲۲۷/۵۷۷	۱	۲۲۷/۵۷۷	رگرسیون
		۲/۵۱۴	۲۵۹	۶۵۱/۰۷۵	خطا
			۲۶۰	۸۷۸/۶۵۱	کل

جدول (۱۶): تحلیل رگرسیون

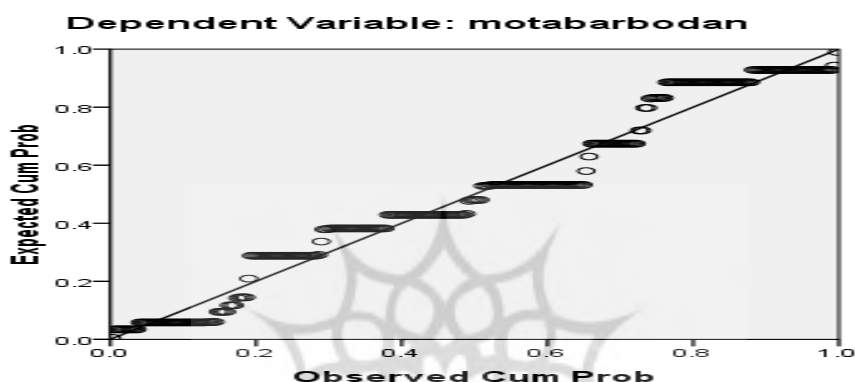
سطح معناداری	T	ضرایب استاندارد شده		مدل
		بتا	خطای استاندارد	
۰/۰۰۰	۷/۶۹۴		۰/۳۲۵	مقدار ثابت
۰/۰۰۰	۹/۵۱۵	۰/۵۰۹	۰/۰۴۲	حسابرسی مستمر

مطابق نتیجه تحلیل رگرسیون جدول شماره ۱۶ با توجه به سطح معنی داری محاسبه شده در سطح اطمینان ۹۵٪ نتایج زیر به دست آمده است: مقدار ثابت و استفاده از تکنیکهای حسابرسی مستمر تأثیر معناداری بر معتبر بودن اطلاعات مالی گزارش شده توسط اینترنت دارد. زیرا سطح معناداری آزمون آن از ۰/۰۵ کوچکتر می باشد. از آن جا که ضریب بتا متغیر مقدار ثابت و استفاده از تکنیکهای حسابرسی مستمر در سطح ۰/۰۵ معنادار است بنابراین فرضیه چهارم تحقیق تأیید می گردد. معادله رگرسیون فرضیه چهارم تحقیق عبارت است از:

$$y = 502/2 + 397/0 \text{ Mostamar}$$

Normal P-P Plot of Regression Standardized Residual

فرضیه اصلی پنجم

H0: نوع موسسه حسابرسی بر ادراک وجود رابطه بین استفاده از تکنیکهای حسابرسی مستمر و قابلیت مقایسه اطلاعات مالی گزارش شده توسط اینترنت تاثیرگذار نیست.

H1: نوع موسسه حسابرسی بر ادراک وجود رابطه بین استفاده از تکنیکهای حسابرسی مستمر و قابلیت مقایسه اطلاعات مالی گزارش شده توسط اینترنت تاثیرگذار است.

جدول (۱۷): ضریب همبستگی و ضریب تعیین

مدل	ضریب همبستگی	ضریب تعیین	ضریب تعیین اصلاح شده	خطای استاندارد برآورد	دوربین واتسون
۱	۰/۲۱۵	۰/۰۴۶	۰/۰۴۳	۱/۰۴۱	۲/۶۰۳

جدول (۱۸): جدول آنالیز واریانس

سطح معناداری	F	میانگین مجزورات	درجه آزادی	مجموع مجزورات	مدل
۰/۰۰۰	۱۲/۵۸۷	۱۳/۶۴۶	۱	۱۳/۶۴۶	رگرسیون
		۱/۰۸۴	۲۵۹	۲۸۰/۷۷۶	خطا
			۲۶۰	۲۹۴/۴۲۱	کل

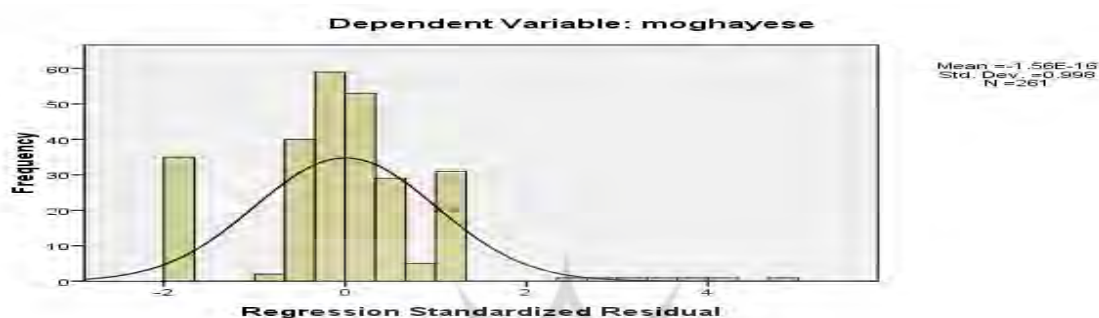
جدول (۱۹): تحلیل رگرسیون

سطح معناداری	T	ضرایب استاندارد شده		مدل
		بتا	خطای استاندارد	
		B		

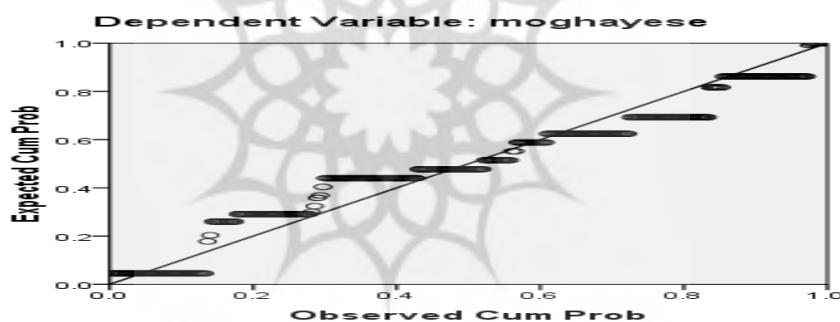
۱	مقدار ثابت	۴/۰۸۶	۰/۳۱۴		۱۹/۱۳۳	۰/۰۰۰
	حسابرسی مستمر	۰/۰۹۷	۰/۰۲۷	۰/۳۱۵	۳/۵۴۸	۰/۰۰۰

مطابق نتیجه تحلیل رگرسیون جدول شماره ۱۹ با توجه به سطح معنی داری محاسبه شده در سطح اطمینان ۹۵٪ نتایج زیر به دست آمده است: مقدار ثابت و استفاده از تکنیکهای حسابرسی مستمر تأثیر معناداری بر قابلیت مقایسه اطلاعات مالی گزارش شده توسط اینترنت دارد. زیرا سطح معناداری آزمون آن از ۰.۰۵ کوچک تر می باشد. از آن جا که ضریب بتا متغیر مقدار ثابت و استفاده از تکنیکهای حسابرسی مستمر در سطح ۰.۰۵ معنادار است بنابراین فرضیه پنجم تحقیق تأیید می گردد. معادله رگرسیون فرضیه پنجم تحقیق عبارت است از:

$$y = 086/4 + 097/0 \text{ Mostamar}$$

Normal P-P Plot of Regression Standardized Residual

تحلیل واریانس یک راهه (ANOVA)

در ادامه به بررسی رابطه نوع موسسه حسابرسی بر روابط بالا (پنج فرضیه اصلی) پرداخته شده است:

جدول (۲۰): آزمون همگنی واریانس

	آماره لوین	df1	df2	سطح معنی داری
حسابرسی مستمر	۰/۴۹۳	۱	۲۵۹	۰/۴۸۳
بهبود کیفیت اطلاعات مالی	۰/۷۷۳	۱	۲۵۹	۰/۳۸۰
مربوط بودن اطلاعات مالی	۰/۵۵۷	۱	۲۵۹	۰/۴۵۶
معتبر بودن اطلاعات مالی	۰/۱۹۲	۱	۲۵۹	۰/۶۶۱
قابلیت مقایسه اطلاعات مالی	۰/۳۳۸	۱	۲۵۹	۰/۵۶۱
استفاده گسترده از گزارشگری مالی اینترنتی	۰/۳۱۶	۱	۲۵۹	۰/۵۷۵

با توجه به این که سطح معنی داری آماره لوین بالای پنج درصد است، بنابراین بین واریانس های متغیرها همگنی وجود ندارد و می توان از آزمون آنووا استفاده کرد. در ادامه آزمون آنووا آورده شده است:

جدول (۲۱): آزمون تحلیل واریانس یکراهه

		مجموع مجزورات	درجه آزادی	میانگین مجزورات	F	سطح معناداری
حسابرسی مستمر	درون آزمودنی	۰/۳۷۳	۱	۰/۳۷۳	۰/۰۶۷	۰/۷۹۶
	بین آزمودنی	۱۴۴۱/۴۲۰	۲۵۹	۵/۵۶۵		
	کل	۱۴۴۱/۷۹۳	۲۶۰			
بهبود کیفیت	درون آزمودنی	۲/۰۵۴	۱	۲/۰۵۴	۰/۳۷۷	۰/۵۴۰
	بین آزمودنی	۱۴۰۹/۷۳۹	۲۵۹	۵/۴۴۳		
	کل	۱۴۱۱/۷۹۳	۲۶۰			
مربوط بودن	درون آزمودنی	۰/۰۱۱	۱	۰/۰۱۱	۰/۰۰۴	۰/۹۴۹
	بین آزمودنی	۶۹۱/۳۰۷	۲۵۹	۲/۶۶۹		
	کل	۶۹۱/۳۱۸	۲۶۰			
معتبر بودن	درون آزمودنی	۲/۰۹۴	۱	۲/۰۹۴	۰/۶۱۹	۰/۴۳۲
	بین آزمودنی	۸۷۶/۵۵۷	۲۵۹	۳/۳۸۴		
	کل	۸۷۸/۶۵۱	۲۶۰			
قابلیت مقایسه	درون آزمودنی	۰/۹۶۶	۱	۰/۹۶۶	۰/۸۵۳	۰/۳۵۷
	بین آزمودنی	۲۹۳/۴۵۵	۲۵۹	۱/۱۳۳		
	کل	۲۹۴/۴۲۱	۲۶۰			
XBRL	درون آزمودنی	۱۵/۱۳۸	۱	۱۵/۱۳۸	۰/۳۴۷	۰/۵۵۶
	بین آزمودنی	۱۱۲۹۷/۸۲۸	۲۵۹	۴۳/۶۲۱		
	کل	۱۱۳۱۲/۹۶۶	۲۶۰			

با توجه به نتایج بدست آمده (بالاتر از پنج درصد بودن سطح معنی داری) مشاهده می گردد که در تمامی آزمون های بالا بین دو نوع موسسه حسابرسی تفاوت معنی داری وجود ندارد.
در ادامه به بررسی رابطه تجربه موسسه حسابرسی بر روابط بالا (پنج فرضیه اصلی) پرداخته شده است:

جدول (۲۲): آزمون همگنی واریانس

سطح معنی داری	df2	df1	آماره لوین	
۰/۰۴۸	۲۵۶	۴	۲/۴۳۴	حسابرسی مستمر
۰/۴۶۴	۲۵۶	۴	۰/۹۰۲	بهبود کیفیت اطلاعات مالی
۰/۱۸۱	۲۵۶	۴	۱/۵۷۸	مربوط بودن اطلاعات مالی
۰/۰۰۱	۲۵۶	۴	۴/۷۷۳	معتبر بودن اطلاعات مالی
۰/۱۳۷	۲۵۶	۴	۱/۷۶۱	قابلیت مقایسه اطلاعات مالی
۰/۰۸۴	۲۵۶	۴	۲/۰۸۰	استفاده گسترده از گزارشگری مالی اینترنتی

جدول (۲۳): آزمون تحلیل واریانس یکراهه

		مجموع مجزورات	درجه آزادی	میانگین مجزورات	F	سطح معنی داری
حسابرسی مستمر	درون آزمودنی	۶۷/۹۷۶	۴	۱۶/۹۹۴	۳/۱۶۷	۰/۰۱۵
	بین آزمودنی	۱۳۷۳/۸۱۷	۲۵۶	۵/۳۶۶		
	کل	۱۴۴۱/۷۹۳	۲۶۰			

بهبود کیفیت	درون آزمودنی	۳۵/۵۰۴	۴	۸/۸۷۶	۱/۶۵۱	۰/۱۶۲
	بین آزمودنی	۱۳۷۶/۲۹۰	۲۵۶	۵/۳۷۶		
	کل	۱۴۱۱/۷۹۳	۲۶۰			
مربوط بودن	درون آزمودنی	۴۵/۳۰۲	۴	۱۱/۳۲۶	۴/۴۸۸	۰/۰۰۲
	بین آزمودنی	۶۴۶/۰۱۶	۲۵۶	۲/۵۲۳		
	کل	۶۹۱/۳۱۸	۲۶۰			
معتبر بودن	درون آزمودنی	۲۴/۰۲۱	۴	۶/۰۰۵	۱/۷۹۹	۰/۱۲۹
	بین آزمودنی	۸۵۴/۶۳۰	۲۵۶	۳/۳۳۸		
	کل	۸۷۸/۶۵۱	۲۶۰			
قابلیت مقایسه	درون آزمودنی	۱۰/۹۹۷	۴	۲/۷۴۹	۲/۴۸۳	۰/۰۴۴
	بین آزمودنی	۲۸۳/۴۲۴	۲۵۶	۱/۱۰۷		
	کل	۲۹۴/۴۲۱	۲۶۰			
XBRL	درون آزمودنی	۵۵۹/۱۱۴	۴	۱۳۹/۷۷۸	۳/۳۲۷	۰/۰۱۱
	بین آزمودنی	۱۰۷۵۳/۸۵۲	۲۵۶	۴۲/۰۰۷		
	کل	۱۱۳۱۲/۹۶۶	۲۶۰			

با توجه به نتایج بدست آمده (بالاتر از پنج درصد بودن سطح معنی داری) مشاهده می‌گردد که برای معتبر بودن و بهبود کیفیت گزارشگری مالی اینترنتی بین تجربه (سابقه کار) موسسه‌های حسابرسی تفاوت معنی داری وجود ندارد. ولی با توجه به اینکه برای متغیرهای حسابرسی مستمر، مربوط بودن، قابلیت مقایسه و XBRL سطح معنی داری زیر پنج درصد می‌باشد، بنابراین تجربه موسسه حسابرسی بر این متغیرها تاثیر متفاوت داشته است.

بحث و نتیجه گیری

در این پژوهش به تاثیر حسابرسی مستمر بر کیفیت اطلاعات مالی منتشره تحت وب از دیدگاه حسابرسان مورد بررسی قرار گرفت. گزارشگری به‌هنگام به‌وسیله سیستمی که فعالیت‌های تجاری را اندازه‌گیری و معاملات را به محض وقوع منعکس می‌کند، پشتیبانی می‌شود و بین ارائه اطلاعات به‌هنگام از یک طرف و ارائه اطلاعات حسابرسی شده (جایی که حسابرسی به صورت سنتی و دستی انجام می‌شود) از طرفی دیگر، تنش وجود دارد که در این ارتباط یک روش حسابرسی پیوسته از راه دور تعریف و ایجاد شده است که بسیاری از فرآیندهای حسابرسی را به‌صورت خودکار و روزانه انجام می‌دهد. این سیستم به صورت خودکار گردش داده‌ها را طبق شروط تعیین شده توسط حسابرس کنترل می‌کند و حسابرس را قادر می‌سازد برای آن سطوح مختلف کنترلی را تعریف کند. این فرآیند حسابرسی با فناوری اینترنت، کنترل از راه دور، شبکه و امضای دیجیتال کار می‌کند. عرف و سنت این‌گونه است که گزارش‌های مالی را تنها می‌توان بر مبنای ادواری تهیه کرد. کسب اطلاعات مورد نیاز برای تهیه گزارش‌های مالی بر مبنای زمان حقیقی وقوع رویدادها و معاملات پرهزینه است و گزارش‌ها ماه‌ها بعد از وقوع رویداد منتشر می‌شوند. در این محیط، حسابرسی بیشتر فعالیتی گذشته‌نگر است که صحت ارقام گزارش شده را می‌آزماید. امروزه، سازمان‌ها می‌توانند اطلاعات مالی استاندارد شده‌ای را بر مبنایی همزمان با زمان حقیقی وقوع رویدادها و معاملات تهیه کنند. اکنون به زمانی که شرکت‌ها به سهامداران و دیگران اجازه خواهند داد به اطلاعات مالی شرکت دسترسی همزمان با وقوع رویدادها و معاملات داشته باشند، نزدیک شده‌ایم. حسابداری همزمان نیازمند حسابرسی همزمان است تا از کیفیت داده‌ها اطمینان مستمر حاصل شود. به موازات افزایش استفاده از سیستم‌های حسابداری همزمان، حسابرسی همزمان نیز متداول خواهد شد. حسابرسی مستمر به حسابرسان اجازه می‌دهد فاصله زمانی وقوع رویدادها و ارائه خدمات اعتباربخش حسابرسی برای آن رویدادها را کاهش

دهند. تغییرات فرآیند گزارشگری مالی نیازمند ایجاد رویه‌های جدید برای اجرای عملیات حسابرسی است و این تغییرات منجر به تغییر در هدف اصلی حسابرسی مالی و استانداردهای حسابرسی نیست، اما اسناد و مدارک و گزارش‌های الکترونیکی که تحت حسابداری همزمان تهیه می‌شود، نقش حسابرسان مستقل در فرآیند گزارشگری مالی از جمله مقطع خطر حسابرسی و ماهیت تهدیدات را تغییر می‌دهد؛ به طوری که برای حسابرسان مستقل استفاده از گزارشگری مالی توسعه پذیر باعث تسریع فرآیندهای اجرای عملیات حسابرسی شده است. از سوی دیگر، حسابرسان نیازمند فراگیری مسائل مرتبط با پردازش‌های کامپیوتری و فراگیری مسائل مرتبط با زبان گزارشگری مالی توسعه پذیر هستند. اگر چه تغییرات ایجاد شده در این فرآیندها، متفاوت با فرآیند عملیات حسابرسی سنتی است، اما عدم حرکت حسابرسان در یادگیری این فرآیندهای عملیاتی و آشنایی با محیط حسابرسی مربوطه تا حدود زیادی فاصله حسابرسی و حسابداری را زیاد خواهد کرد.

مدل جدید گزارشگری تجاری بر گزارشگری بلادرنگ با استفاده از گزارشگری مالی توسعه پذیر تاکید دارد این مدل‌های جدید گزارشگری با توجه به سرعت اطلاعات‌سازی، سرعت دادن به عملیات حسابرسی و استفاده از خدمات خط مستقیم بودن را به همراه خود دارد به طوری که به اعتقاد برخی اندیشمندان حسابداری، فرآیند یاد شده تا حدود زیادی به فرآیند حسابرسی مستمر تبدیل می‌شود؛ به طوری که دیگر برای یک استفاده‌کننده از اطلاعات، قابل قبول نخواهد بود که با دریافت اطلاعات مالی و غیرمالی روزانه از یک واحد تجاری، عملیات حسابرسی و اطمینان‌بخشی به این اطلاعات با فاصله زمانی چند ماهه یا حتی چند هفته‌ای و گاهی چند روزه به همراه داشته باشد، بلکه استفاده‌کنندگان و تصمیم‌گیرندگان اقتصادی، سیاسی و ... از اطلاعات واحدهای تجاری به دنبال بهبود وضعیت اطمینان‌بخشی و تسریع در اجرای فرآیندها هستند.

منابع

- ✓ ابراهیمی کردلر، علی، سیدی، سیدعزیز، (۱۳۹۷)، نقش حسابرسان مستقل در کاهش ارقام تعهدی اختیاری، بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، دوره ۱۵، شماره ۵۴، صص ۳-۱۶.
- ✓ اعتمادی، حسین، محمدی، امیر، ناظمی اردکانی، مهدی، (۱۳۹۸)، بررسی رابطه بین تخصص در صنعت و کیفیت سود در شرکت‌های پذیرفته شده بورس اوراق بهادار تهران، مجله پژوهش‌های حسابداری مالی، سال اول، شماره اول و دوم، صص ۱۷-۳۲.
- ✓ ایمان زاده، پیمان، (۱۳۹۵)، بررسی دلایل تغییر حسابرسان در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، پایان نامه دوره کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکز.
- ✓ آذر، عادل، مؤمنی، منصور، (۱۳۷۵)، آمار و کاربرد آن در مدیریت، جلد دوم (تحلیل آماری) انتشارات سمت.
- ✓ حساس یگانه، یحیی، جعفری، ولی اله، (۱۳۹۵)، بررسی تأثیر چرخش مؤسسات حسابرسی بر کیفیت گزارش حسابرسی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، فصلنامه بورس اوراق بهادار، شماره ۹، ص ۲۵.
- ✓ خیاط بهبهانی، زهرا، دهدار بهبهانی، حسین، رستمی، یزدان، (۱۳۹۴)، راهنمای کاربردی پروپزال نویسی در مطالعات علوم انسانی، انتشارات سخنوران، تهران، شماره کتابشناسی ملی ۳۷۹۶۲۶۱.
- ✓ دلاور، علی، (۱۳۸۰)، روش تحقیق در روان‌شناسی و علوم تربیتی، تهران: انتشارات رشد.
- ✓ دهدار بهبهانی، حسین، خیاط بهبهانی، زهرا، حسن زاده، محبوبه، رستمی، یزدان، (۱۳۹۴)، آزمون‌های آماری فصل سوم پایان نامه، انتشارات سخنوران، تهران، شماره کتابشناسی ملی ۳۸۵۹۲۰۱.

- ✓ رستمی، یزدان، (۱۳۹۴)، تبیین زبان گزارشگری مالی گسترش پذیر (XBRL) و بررسی ارتباط آن با افشاء اطلاعات حسابداری از نظر اساتید و دانشجویان رشته حسابداری (مطالعه موردی: دانشگاه های رازی و آزاد کرمانشاه)، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد ملایر.
- ✓ سازمان حسابرسی، (۱۳۸۸)، اصول حسابرسی، جلد اول، ترجمه ارباب سلیمانی و نفری، چاپ بیست و ششم.
- ✓ کمیته فنی سازمان حسابرسی، (۱۳۸۱)، استانداردهای حسابداری، سازمان حسابرسی، نشریه ۱۶۰.
- ✓ کرمی، غلامرضا، بذرافشان، امین، محمدی، امیر، (۱۳۹۰)، بررسی رابطه بین دوره تصدی موسسه حسابرسی و مدیریت سود. مجله دانش حسابداری، سال دوم، شماره چهارم، صص ۶۵-۸۲.
- ✓ نیک پندار، محمد رضا، رستمی، یزدان، وفایی، فاطمه، (۱۳۹۶)، روش تحقیق در حسابداری و اقتصاد، انتشارات میعاد اندیشه، تهران، شماره کتابشناسی ملی ۴۷۲۶۵۳۰.
- ✓ ناظمی اردکانی، مهدی، (۱۳۹۹)، مدیریت سود مبتنی بر ارقام حسابداری در مقابل مدیریت واقعی سود، مجله حسابدار رسمی، شماره ۸ ویژه نوروز.
- ✓ نونهال نهر، علی اکبر، جبارزاده، سعید، کریم پور، یعقوب، (۱۳۹۴)، رابطه بین کیفیت حسابرسی و قابلیت اتکای اقلام تعهدی، بررسی های حسابداری و حسابرسی، دوره ۱۷، شماره ۶۱، صص ۵۵-۷۰.
- ✓ Alastair Lawrence, Miguel Minutti-Meza, and Ping Zhang. (2020). Can Big 4 versus Non-Big 4 Differences in Audit-Quality Proxies Be Attributed to Client Characteristics?. *The Accounting Review* 86 (1), 259.
- ✓ Choi, J. -B. Kim, X. Liu, and D. Simunic. (2019). Audit pricing, legal liability regimes, and Big. Available online at www.sciencedirect.com.
- ✓ Chuntao Li, Frank M Song, Sonid ML Wong (2018). Audit Firm Size and Perception of Audit Quality: Evidences from a competitive Audit market in china; 1-17.
- ✓ Constantinos, C. Clive, L. (2015). Audit effort and earnings management. Available online at www.sciencedirect.com. *Journal of Accounting and Economics* 45 ; 116-138.
- ✓ Chunhui Liu, Tawei Wang, Lee J. Yao, (2018). XBRL's impact on analyst forecast behavior: An empirical study, *J. Account. Public Policy* 33 (2018) 69-82.
- ✓ Ebrahim, Ahmed. (2017). Auditing Quality, Auditor Tenure, Client Importance, and Earnings management: An Additional Evidence. <http://aaahq.org>.
- ✓ Gul, F., S. Fung, and B. Jaggi. (2016). Earnings quality: Some evidence on the role of auditor tenure and auditors' industry expertise. *Journal of Accounting and Economics*, 47(3): 265-287.
- ✓ Gul, Ferdinand. Bikki L, Jaggi. Gopal, V. Krishnan. (2014). Auditor Independence: Evidence on the Joint Effects of Auditor Tenure and Nonaudit Fees. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*. Vol 26. No 2. pp: 117-142.
- ✓ Gunny, Katherine. John, Jacob. Bjorn, N Jorgensen. (2019). Earnings Attributes of Alternate Annual Reporting Periods. *Financial Accounting and Reporting Section (FARS) Paper*.
- ✓ Kilgore, A., & R. Radich & G. Harrison. (2020). The Relative Importance of Audit Quality Attributes. *Australian Accounting Review*, Vol. 21, Issue 3, pp. 253-265.
- ✓ Mihaela Enachi, Ioan I. And one, (2020). The progress of XBRL in Europe – projects, users and prospects, *Procedia Economics and Finance* 20 (2020) 185 – 192.
- ✓ Mahlindayu Tarmidi, Rusli Abdul Roni, (2019). An international comparison of the determinants and financial information quality in XBRL reporting environment, *Procedia - Social and Behavioral Sciences* 164 (2014) 135 – 140.
- ✓ Zengin, Yasemin. Serdar, Ozkan. (2021). audit quality and earnings management in interim financial reports. www.SSRN.com.